

Høringssvar fra Frivillighet Norge til Ny forskrift tilskuddsordninger frivilligsentraler

Vi viser til høringsbrev av 12.08.21 og 20.08.21 fra Kulturdepartementet om forslag til ny forskrift om tilskudd til frivilligsentraler. Frivillighet Norge takker for muligheten til å komme med innspill og sender med dette over vårt høringssvar. Høringssvaret er organisatorisk behandlet i Frivillighet Norge.

1. Om Frivillighet Norge

Frivillighet Norge er samarbeidsorganet for frivillige organisasjoner i Norge. Vi har per i dag over 350 medlemsorganisasjoner. Våre medlemmer representerer et stort mangfold av alle typer frivillige lag og foreninger over hele Norge.

2. Overordnede innspill til høringen

Aktiviteter i regi av frivillige organisasjoner har en egenverdi for den enkelte som deltar. En kommune der det finnes et stort mangfold av frivillige organisasjoner er derfor et gode i seg selv. Samtidig skaper frivilligheten en rekke merverdier som er attraktiv for kommunene. Deltakelse i frivillige lag og foreninger virker positivt inn på folkehelsen, virker inkluderende, trivselsbyggende, tillitsskapende og er skoler i demokratisk praksis. Frivillige lag og foreninger skaper sosiale møteplasser der man utvikler sosial kompetanse/kapital, nære venner, nettverk, kunnskap, mm. Slike merverdier er viktige byggesteiner for den enkelte men også for å skape tillitt og positive relasjoner i lokalmiljøet.

Frivillighet Norge er glad for at regjeringen nå foreslår en ny forskrift om tilskudd til frivilligsentraler. Det er skrevet en rekke evalueringer/ rapporter om frivilligsentralene siden de ble etablert som et prøveprosjekt i 1991. Flere av dem gir et bilde av frivilligsentralene som en struktur med et mandat som spriker i mange retninger.¹ Eksempler er plassering og mangel på samarbeid innad i kommunestrukturen, økonomi, eierstruktur, styringsstruktur, kompetanse og konkurranseforholdet til de frivillige organisasjonene lokalt. I rapportene omtales dette ofte som dilemmaer, eller utfordringer knyttet til de ulike variantene av frivilligsentraler.

Frivillighet Norge har over flere år bistått flere ti-talls kommuner i utviklingen av en frivillighetspolitikk. I dette arbeidet har vi også fått innsikt i mye informasjon om frivilligsentralenes forhold til de lokale lag og foreningene. Ut i fra denne innsikten vil vi trekke frem 3 hovedtendenser.

A. Konkurransespektet

Vi ser at det er en klar tendens til at mange frivilligsentraler driver aktiviteter som gjør at lokale frivillige lag og foreninger opplever den som en konkurrerende aktør. Eksempler er at frivilligsentralen:

- Rekrutterer frivillige til egne tiltak, eller til kommunens institusjoner.
- Drifter eller starter opp tiltak som likner, eller allerede tilbys, av en eller flere lokale foreninger.

Konkurransespektet omtales også i rapporten; *Frivilligsentralenes kjennetegn og betydning i storbyene*:

«I rapporteringssammenhenger har det imidlertid vært fokus på å telle antallet frivillige og aktiviteter. Dette har slik sett gitt de norske frivilligsentralene et uheldig utgangspunkt for å kunne innta en rolle som et talerør for lokalsamfunnet og ha en knutepunktfunksjon mellom kommune, frivillige organisasjoner og lokalsamfunnet, som i andre land.»²

Konkurransespektet bekreftes også langt på vei av tall som viser at frivilligsentralene organiserer over 55 000 frivillige som til sammen yter mer enn 2 200 årsverk med frivillighet³. Insitamentet for egenrekrutteringen ligger i at frivilligsentralene blir målt etter dette i mange kommuner. Dette underbygger konkurransespektet og er bakgrunnen for at foreningene lokalt

¹ Eksempler er Lorentzen 2012, Guriby 2016, Norce 2020

² Frivilligsentralenes kjennetegn og betydning i storbyene – Norce (2020) side 104

³ [Norges Frivilligsentraler](#)

opplever frivilligsentralen som en konkurrent i «markedet» av frivillig engasjement. Dette omtales også som et dilemma i flere av evalueringsrapportene knyttet til frivilligsentralene.

B. Svak tilknytning i kommunestrukturen

Vår erfaring er at mange frivilligsentraler, på vesentlige områder, har en relativt svak tilknytning i kommunestrukturen. De har lav status og oppleves som lite relevant som samarbeidspartner i saker som gjelder frivillig sektor, innad kommunen. I noen kommuner er tilknytningen til kommunen begrenset til helse og sosialsektoren og har som mandat å være en rekrutteringsarena til tiltak innenfor for helse og sosialsektoren og å drive egne tiltak rettet mot eldre. Samhandling med lag og foreninger er begrenset til foreninger som retter sine aktiviteter mot eldre.

Konsekvensen er at den store bredden av lag og foreningen ikke opplever frivilligsentralene som en ressurs. Våre undersøkelser viser at over 80% av de lokale lag og foreningene ønsker et tettere samarbeid med kommunen enn det de har i dag. De ønsker at kommunen skal bli en bedre tilrettelegger, og at kommunen har ansatte som har mandat til å koordinere samarbeidet med frivillig sektor.⁴ Realiteten i en del kommuner er at frivilligsentralene er lite kjent blant lag og foreninger, fordi de ikke retter sine aktiviteter og sine ressurser den veien. Når de i tillegg har lav status i kommunestrukturen er det et dårlig utgangspunkt og dersom ønsket er å utvikle seg til å bli navet, knutepunktet og tilretteleggeren, slik de selv ønsker å være. Dette siste kommenteres i rapporten fra Norge slik:

«Det ligger i alle tilfeller et mulighetsrom her for at frivilligsentralene kan innta en mer rendyrket *clearinghouse*funksjon, og innta en nøkkelrolle for å sikre godt samspill mellom frivillige organisasjoner og kommuner, slik for eksempel *Frivillighet Norge* fremhever. Dette fordrer imidlertid at kommunene i samspill med de sentrale myndighetene utarbeider klare strategier for hva de ønsker å få ut av frivilligsentralene. Akkurat nå er de både fugl og fisk.»⁵

C. En lokal frivillighetspolitikk gir frivillighetssentralene en ny plattform

I flere kommuner vi har besøkt har frivillighetssentralen allerede et mandat som omfatter de frivillige organisasjonene, men uten at dette i særlig grad har blitt realisert i samarbeidsrelasjoner. Det er ikke uvanlig at dette er noe av årsaken til at kommunene ønsker å inngå et samarbeid med Frivillighet Norge. De ønsker andre øyne til å vurdere hvordan frivilligsentralen kan forsterke sin funksjon som bindeleddet ut mot bredden av frivillig sektor – men vet ikke hvordan.

Vi mener å se en tendens til at frivilligsentralene i disse kommunen kommer styrket ut av, og får en ny plattform å jobbe ut i fra, etter at kommunen har utviklet sin frivillighetspolitikk. I flere

⁴ Utvikling av en helhetlig frivillighetspolitikk – Anbefalinger fra lag og foreninger i 26 kommuner. Frivillighet Norge 2018

⁵ Frivilligsentralenes kjennetegn og betydning i storbyene side 105

kommuner får/tar de rollen som navet, knutepunktet og en mer aktiv tilrettelegger og inkubator for frivillig sektor. De blir i større grad et tyngdepunkt både innad i kommunen og ut mot frivillig sektor. Dersom frivilligsentrales leder også har frivillighetsfaglig kompetanse og god kjennskap til frivillig sektor lokalt, styrkes denne tendensen ytterligere.

Som en del av frivillighetspolitikken etablerer kommunene ofte ulike former for møteplasser mellom kommunen og de frivillige lag og foreningene. Daglige ledere i frivilligsentralene tar eller tildeles ofte en koordinerende rolle i slike arrangementer. I undersøkelsen fra Norge kan man kjenne igjen noe av dette i følgende sitat:

«Undersøkelsen viser også at kommuner som samarbeider med frivilligsentralene og andre frivillige organisasjoner om å arrangere folkemøter i sammenheng med utarbeidelse av bydelsplaner og levekårsundersøkelser, opplever at dette kan gi utdypende lokal kunnskap.»

Dersom frivilligsentralene skal utvikle seg til å bli det de ønsker å være – må de gjøre seg relevante for de frivillige organisasjonene. Den positive tendensen vi ser i en del av de kommunene vi har besøkt er nettopp dette. Disse er spredd rundt både i Viken, Telemark/Vestfold, Agder, Rogaland,⁶ og Vestland. I tillegg hører vi at flere av bydelene i Oslo fungerer slik, men her har vi mindre data.

3. Konkrete innspill til høringen

Frivillighet Norge har ikke kompetanse på å uttale seg om finansieringsmodell og gir derfor heller ikke innspill til dette i denne høringen.

Frivillighet Norge støtter kravet om at kommunen skal involvere frivillig sektor når det gjelder opprettelse, nedleggelse og drift av frivilligsentraler.

Frivillighet Norge støtter at frivilligsentralens lokaler skal kunne lånes gratis av frivillige organisasjoner.

I §1 *Formål* står det at «Tilskuddsordningen skal bidra til å skape gode og forutsigbare rammevilkår for frivilligsentraler. Frivilligsentralene skal stimulere til frivillig innsats, være åpne møteplasser for befolkningen og være et bindeledd mellom kommunen og frivillig sektor.»

Frivillighet Norge mener det er her er nødvendig å definere hva som menes med frivillig sektor. Frivillighet Norge har derfor følgende innspill til endring i §1 *Formål*:

⁶ Frivillighet Norge foreslo i 2015 for Rogaland fylkeskommune å sette av penger som kommunene kunne bruke til å utvikle en frivillighetspolitikk. Frivillighet Norge har de siste 5 årene hatt et samarbeid med fylkeskommunen om veiledning av kommunene som har søkt slike midler. Alle kommuner i fylkeskommunen har eller er i ferd med, å utvikle en frivillighetspolitikk.

Tilskuddsordningen skal bidra til å skape gode og forutsigbare rammevilkår for frivilligsentraler. Frivilligsentralene skal stimulere til frivillig innsats, være åpne møteplasser for befolkningen og være et bindeledd mellom kommunen og frivillig sektor. Med frivillig sektor menes her «Lokale frivillige organisasjoner som er registrert i Frivillighetsregisteret»

I §7 Krav til frivilligsentralen er det listet opp en rekke krav for å kunne motta tilskudd via kommunen. Hvis frivilligsentralene skal fungere som et bindeledd og en ressurs for lokale lag og foreninger er det vår klare oppfatning at dette også gjenspeiles i kriteriene sentralene blir målt etter. Per i dag måles sentralene i det store ut fra aktivitet knyttet til egne frivillige, eller til kommunale formål, noe som er et insentiv til å fortsette den tendensen vi ser i kommunene. Resultatet er liten grad av dialog og samhandling med frivillig sektor. Her viser vi også til konkurranseaspektet og liten grad av relevans, som er drøftet under punkt 3 i høringsuttalelsen.

Frivillighet Norge mener derfor at kravene ikke er tilstrekkelig dekkende. Frivillighet Norge har derfor innspill til et nytt krav, §7d til §7:

(frivilligsentralen skal) være en ressurs for, og stimulere til, frivillig aktivitet i lokale lag og foreninger. Dette må gjenspeiles i kriteriene for rapportering i årsrapport, jf. forskriftens §10.

Bokstaven knyttet til de påfølgende kravene forskyves deretter.

Vennlig hilsen

Stian Slotterøy Johnsen
Generalsekretær

Bjørn Lindstad
Politisk seniorrådgiver